

№ п/п	ТОПОНІМ, ЩО БУДЕ ПЕРЕЙМЕНОВАНИ Й	ПРОПОНОВАНА НАЗВА	ОБҐРУНТУВАННЯ
1.	1905 року <i>вулиця, провулок</i>	Богуша Корецького <i>вулиця, провулок</i>	Корецький Богуш (1510–1576) – князь, воєвода волинський (з 1572), староста брацлавський і вінницький (з 1550), луцький (з 1560). Був послідовним, переконливим захисником руської (української) ідентичності та православної віри. Упродовж багатьох років керував обороною краю від татарських набігів, здобув багато перемог. Учасник війни проти Московського царства у 1567 р. Організував розбудову оборонних замків у Брацлаві (1560) і Вінниці (1571). Був противником входження українських воєводств до складу Польського Королівства: підписав акт інкорпорації, але відмовився скласти присягу. Похований у Києво-Печерській лаврі.
2.	8 Березня <i>площа</i>	Царина <i>площа</i>	Царина – історична назва місцини. На українських теренах цариною традиційну називали окраїну населеного пункту або вигін для худоби на окраїні поселення.
3.	8 Березня <i>вулиця, провулок</i>	Славетна <i>вулиця, провулок</i>	На пошану наших предків – містян середньовічної та ранньомодерної Вінниці. За старожитньою титулатурою, «славетний» – це поважливе звертання до вільного городянина.
4.	Академіка Павлова <i>вулиця</i>	Івана Дзюби <i>вулиця</i>	Дзюба Іван (1931–2022) – літературознавець, письменник, громадський та політичний діяч. Член Національної спілки письменників України, академік НАН України, Герой України

			(2001). Шістдесятник, співзасновник громадсько-політичної організації (згодом партії) «Народний Рух України». Уродженець Донеччини. Як літературний критик засуджував соцреалістичний примітивізм та шаблонність багатьох письменників. Публічно критикував радянську русифікацію, зокрема у відомій праці «Інтернаціоналізм чи русифікація?» (1965). На прем'єрі х/ф «Тіні забутих предків» (1965) виступив із протестом проти таємних арештів молодого інтелігенції. Зазнав політичних переслідувань: 1972 р. заарештований і засуджений на 5 років позбавлення волі за «антирадянську діяльність», звільнений через півтора роки, реабілітований 1991 р.
5.	Баженова <i>вулиця, провулок</i>	Володимира Муляви <i>вулиця, провулок</i>	Мулява Володимир (1937–2019) – військовий, політичний і громадський діяч, активний учасник боротьби за Незалежність України, генерал-майор ЗС України (1992), народний депутат України. Уродженець Кропивницьчини. Кандидат філософських наук, професор. Доцент кафедри філософії Вінницького педінституту. Переслідувався КДБ за «український буржуазний націоналізм». У 1986 р. організував у Вінниці дискусійний клуб «Істина», що переріс в осередок Народного Руху України, в якому він обіймав різні керівні посади. Влітку 1990 р. біля Вінницької міськради організував 57-денне політичне голодування під гаслом: «КПРС, вийми руку з народної кишені!». Розробив концепцію створення ЗСУ шляхом мирної трансформації та реформування радянських військ, дислокованих в Україні.
6.	Бестужева <i>вулиця,</i>	Миколи Хвильового <i>вулиця,</i>	Хвильовий Микола (справжнє прізвище – Фітільов, 1893–1933) – письменник, публіцист, центральна постать «Розстріляного

	<i>провулок 1-й, 2-й</i>	<i>провулок 1-й, 2-й</i>	Відродження». Уродженець Сумщини. Автор етапних в українській літературі збірки новел «Сині етюди», «Повісті про санаторійну зону», роману «Вальдшнепи», в яких зображено кризу радянського суспільства в умовах тоталітаризму. У статтях, написаних під час літературної дискусії 1925–1928 рр. («Камо грядеши?», «Думки проти течії», «Україна чи Малоросія?» та ін.), аргументовано закликав відмежуватися від панівної ролі російської культури та переорієнтувати українське мистецтво на інтелектуальний і духовний простір Європи. Самогубство М. Хвильового у 1933 р. було актом протесту проти сталінського терору та переслідувань українських митців і вчених.
7.	Визволення <i>вулиця</i>	Ринкова <i>вулиця</i>	Сучасна вулиця була краєм міської ринкової площі Вінниці XVII–XIX ст. – символу культурного та економічного простору українських історичних міст. Як і в більшості міст Європи, вінницький Ринок був оточений головними культовими спорудами кожної з національних громад міста – українців, поляків та євреїв – та слугував місцем економічної активності, діалогу культур і головним публічним простором міста. Описи та карти Вінниці останньої чверті XVIII ст. фіксують існування на ринковому майдані ратуші (будівлі самоврядування) та крамниць з торговими рядами.
8.	Воїнів-Інтернаціоналі стів <i>вулиця</i>	Політехнічна <i>вулиця</i>	«Політехніка» – усталена в Україні та закордоном назва закладів вищої освіти технічного, інженерного та природничого спрямування. Вінницьку «політехніку» уособлює Вінницький національний технічний університет. Заклад постав у 1960 р. як загальнотехнічний факультет Київського технологічного інституту

			харчової промисловості. У 1964 р. його реорганізовано у Вінницький філіал Київського політехнічного інституту (КПІ), а у 1974 р. було створено Вінницький політехнічний інститут – сьомий в Україні в цій групі вишів. З 2003 р. – це Вінницький національний технічний університет. Уздовж вулиці розташовані корпуси та студентське містечко університету.
9.	Гагаріна <i>площа</i>	Каліча <i>площа</i>	Каліча – історична назва місцини, а згодом площі. Один із символів «Старої Вінниці». Після 1885 р. назва місцевого ярю, куди перенесли продуктовий ринок з центру Вінниці, набула нового змісту. Ринок «На Калічі» до 1960-х рр. був основним джерелом місцевих продуктів харчування та місцем спілкування для багатьох поколінь вінничан правобережної частини міста.
10.	Гагаріна <i>вулиця, провулок, проїзд</i>	Шереметка <i>вулиця, провулок, проїзд</i>	Шереметка – історична назва сучасної ділянки мікрорайону «Пирогове», села Шереметка. Згадки про Шереметку як присілок Вишні (поряд із Людвиківкою) зафіксовані у топографічному описі Подільської губернії 1799 р. За однією з версій, назва «Шереметка» пов’язана з іменем першого поселенця – козака Шеремети. На початку ХХ ст. сучасники називали Шереметкою усе село включно з Вишнею і Людвиківкою. Після відкриття музею-садиби М. Пирогова у 1947 р. терени отримали назву «Пирогове», а у 1972 р. були приєднані до міста Вінниці.
11.	Гастелло <i>вулиця</i>	Василя Гречулевича <i>вулиця</i>	Гречулевич Василь (1791–1870) – православний священник Брацлавського повіту, популяризатор духовного Слова українською мовою. Уродженець Вінниччини (с. Гнатівці). Автор першої в світі збірки україномовних проповідей «Проповіді малоруською мовою

			протоієрея і кавалера Василя Гречулевича» (Санкт-Петербург, 1849), що витримала кілька перевидань. Один з небагатьох релігійних діячів національного відродження України середини XIX ст.
12.	Герцена вулиця, провулок	Яна Засідателя вулиця, провулок	Засідатель Ян (справжнє ім'я – Соколенко Іван, 1833–1893) – художник та портретист, майстер психологічного портрету. Уродженець Вінниччини (с. Крикливець). Власник З. Бжозовський відправив талановитого селянина-кріпака навчатися до Одеси. Той згодом потоваришував з графом Т. Грохольським і супроводжував його в освітньому турне Європою для продовження навчання живопису у Кракові, Римі та Парижі. У 1878–1880 рр. у Кракові відбулася його персональна виставка творів. Проживав у Вінниці, мав персональну майстерню у П'ятничанському палаці. Помер від холери, похований на римо-католицькому цвинтарі Вінниці. У Вінницькому обласному художньому музею зберігаються 12 його творів.
13.	Гладкова вулиця, провулок	Соняшникова вулиця, провулок	Вулиця прокладена поруч з вінницьким Олієжиркомбінатом – головним підприємством з переробки насіння соняшника, що є не лише продуктом масового вжитку, але й сировиною для виробництва соняшникової олії, найбільшим експортером якої у світі є Україна. Будівництво заводу розпочалось у 1951 р., а в липні 1955 р. було вироблено першу партію соняшникової олії. Підприємство дало назву житловому району, що утворився впродовж 1950–1960-х рр. поруч з комбінатом.

14.	Глінки вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й	Мирослава Скорика вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й	Скорик Мирослав (1938–2021) – видатний композитор та музикознавець, Герой України (2008), народний артист України, лауреат Шевченківської премії. Уродженець Львова. 1948 р. родина була репресована і вислана до Сибіру. Працював у США, Австралії. В кінці 1990-х рр. повернувся в Україну, згодом очолив Київську оперу. Автор музики до понад 40 фільмів, серед яких і «Тіні забутих предків», багатьох камерно-інструментальних творів, кількох балетів, опери «Мойсей». Його відома «Мелодія» стала українським символом. Внучатий небіж С. Крушельницької, яка заохотила його до систематичних занять музикою.
15.	Гончарова вулиця	Олени Теліги вулиця	Теліга Олена (1906–1942) – поетеса, публіцистка, літературна критикиня, діячка ОУН(м). Після поразки Української революції її родина емігрувала до Польщі. Отримала фах філолога, займалася літературною діяльністю, вчителювала в українській школі, провадила активну громадську діяльність. Після початку німецько-радянської війни у липні 1941 р. переїхала до окупованої нацистами України. У Києві очолила Спілку українських письменників, редагувала додаток газети «Українське слово» – «Літаври». Її зусиллями було врятовано від арешту та розстрілу поета єврейського походження Я. Гальперіна. Арештована гестапо, ймовірно страчена у Бабиному Яру. Перші видання її поетичних творів вийшли друком на еміграції лише в повоєнні роки.
16.	Грибосдова вулиця, провулок	Георгія Нарбута вулиця, провулок	Нарбут Георгій (1886–1920) – художник-графік, творець «українського стилю» у графіці, співорганізатор, професор та ректор Української академії мистецтв (1918–1920). Уродженець Сумщини. Вищу художню освіту здобув у Мюнхені. З юних літ

			цікавився українськими старожитностями, вивчав українське бароко. Ілюстрував твори відомих українських та зарубіжних літераторів. Автор проєктів низки державних символів доби Української революції: Державного Герба і Печатки Української Держави, українських грошових знаків, поштових марок, ратифікаційних актів МЗС, актових паперів, військового однострою, офіційних свідоцтв, грамот, дипломів тощо. Помер у Києві від черевного тифу. Похований на Байковому цвинтарі.
17.	Громова вулиця, провулок 1-й, 2-й	Василя Липківського вулиця, провулок 1-й, 2-й	Липківський Василь (1864–1937) – церковний та освітній діяч, перший митрополит Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ). Уродженець Черкащини. У 1892 р. – настоятель собору в м. Липовець на Вінниччині. У роки Української революції – активний учасник автокефального руху. Організатор перших богослужінь українською мовою у київських Микільському та Софійському храмах (1919). Делегатами Всеукраїнського церковного православного собору обраний митрополитом Київським і всієї України УАПЦ. Здійснив численні переклади українською мовою богослужбової та релігійної літератури, в 1920-х рр. з пастирськими візитами відвідував храми Вінниці та Вінниччини. У 1927 р. через тиск з боку радянської влади та спецслужб вимушений відмовитись від сану. У 1937 р. був арештований органами НКВС і страчений.
18.	Декабристів вулиця	Остапа Вересая вулиця	Вересай Остап (1803–1890) – кобзар, відомий виконавець народних дум, історичних, побутових, жартівливих та сатиричних пісень. Уродженець Чернігівщини. Народився в сім'ї кріпака, в 4-річному віці втратив зір. Понад 40 років мандрував містами і селами

			України. Його творчість набула надзвичайної популярності: Т. Шевченко 1860 р. послав Вересаєві гроші та свого «Кобзаря» з підписом: «Брату Остапу від Т. Г. Шевченка». До кінця життя жив у Сокиринцях на Чернігівщині, де П. Чубинський (автор тексту Гімну України) на власні кошти збудував йому хату.
19.	Добролюбова <i>вулиця, провулок</i>	Романа Шухевича <i>вулиця, провулок</i>	Шухевич Роман (1907–1950) – політичний і військовий діяч українського революційно-визвольного руху 1920–1950-х рр., генерал-хорунжий УПА (1944). Уродженець Львова. Від 1925 р. – член УВО, згодом бойовий референт ОУН, організатор низки актів спротиву польському тиску на український визвольний рух. Ув’язнювався польським урядом. Навесні 1941 р. у складі німецької армії очолив батальйон «Нахтігаль». Активний учасник проголошення Акту відновлення Української Держави 30 червня 1941 р. Від серпня 1943 р. – головний командир УПА, яка боролася за Незалежність України проти гітлерівського та радянського режимів. Загинув у бою з опергрупою МДБ.
20.	Достоевського <i>вулиця</i>	Уласа Самчука <i>вулиця</i>	Самчук Улас (1905-1987) – письменник, публіцист та громадський діяч. Уродженець Волині. Автор першого в українській літературі роману про колективізацію та Голодомор-геноцид 1932–1933 рр. «Марія», а також інших епічних творів, що відображають боротьбу українців за Незалежність у XX ст.: «Кулак», «Саботаж УВО», «Гори говорять», «Чого не гоїть огонь», трилогій «Волинь» та «Ост». Поряд з неореалістичними творами писав також модерністські тексти (збірка «Віднайдений рай», роман «На твердій землі», драма «Жертва пані Маї»). Активний учасник національного руху 1930–1940 рр., голова Мистецького Українського Руху

			(1945–1948), співзасновник об'єднання українських письменників у екзилі «Слово».
21.	Єрмака <i>вулиця, провулок</i>	Гарета Джонса <i>вулиця, провулок</i>	Джонс Гарет Річард Вон (англ. Gareth Richard Vaughan Jones, 1905–1935) – валлієць, журналіст Великої Британії, який уперше у західній пресі під власним іменем заявив про масовий голод в СРСР та про Голодомор-геноцид 1932–1933 рр. Його репортаж, написаний після відвідин СРСР, друкували і тиражували в багатьох світових ЗМІ, зокрема в популярних газетах «The Guardian» та «New York Post». Завдяки цьому про злочини сталінського режиму дізнався увесь світ.
22.	Жуковського <i>вулиця, провулок</i>	Ісмаїла Гаспринського <i>вулиця, провулок</i>	Гаспринський Ісмаїл (1851–1914) – кримськотатарський письменник, мислитель, педагог, культурний та громадсько-політичний діяч. Уродженець Криму. Один з ключових модернізаторів освіти тюркських народів межі ХІХ–ХХ ст. з орієнтиром на європейську світську культуру. Створив популярну серію підручників для початкової школи і запровадив звуковий метод навчання кримськотатарської писемності. Упродовж трьох десятиліть випускав у Бахчисараї впливову на багатьох континентах газету «Терджиман», а також інші періодичні та книжкові видання. Літературний талант проявив як автор модерністського роману «Французькі листи» та ряду інших художніх текстів, об'єднаних в умовний цикл «Молла Аббас».
23.	Запорожця П. <i>вулиця</i>	Запорізька <i>вулиця</i>	Історична назва вулиці, надана їй у 1910 р. Термін «Запоріжжя» означає «те, що розташоване за порогами». До спорудження у 1932 р. греблі Дніпровської ГЕС в місці, де річка Дніпро перетинає

			скелястий південний край Українського кристалічного щита, закінчувалися численні дніпровські пороги, тобто скелі та скупчення каміння різних розмірів у руслі ріки, що перешкоджали судноплавству. У XVI ст. за дніпровськими порогами була споруджена перша Запорізька Січ – укріплена дерев'яна фортеця, яка захищала Правобережжя від нападу ворожих військ. Нині таку назву має один із обласних центрів України.
24.	Карбишева вулиця, провулок, провулок 1-й, 2-й, 3-й, проїзд 1-й, 2-й, 3-й, тупик	Скіфська вулиця, провулок, провулок 1-й, 2-й, 3-й, проїзд 1-й, 2-й, 3-й, провулок 4-й	Скіфи – поняття грецького походження, яким позначають іраномовні племена, що мешкали у VII–III ст. до н. е. на землях сучасної України від Дунаю до Дону. В межах мікрорайону Сабарів на лівому березі Південного Бугу Південно-Подільською археологічною експедицією під керівництвом М. Артамонова у 1946 р. було відкрито залишки городища, яке хронологічно відноситься до часу перебування скіфів на теренах України. Спосіб ведення бою, який практикували скіфи – тактика маневреної оборони – забезпечив їм славу непереможного війська в добу античності. В XXI ст. у боротьбі з російським агресором Сили оборони України успішно застосовують подібну тактику.
25.	Каховського вулиця, провулок	Василя Барки вулиця, провулок	Барка Василь (справжнє прізвище – Очерет, 1908–2003) – письменник, перекладач, літературознавець. Уродженець Полтавщини. Літературну діяльність розпочав ще в 1930-х рр., однак визнання здобув уже після Другої світової війни в еміграції. Провідним мотивом письменника стали сакральні символи й духовний світ людини в умовах глобальних катаклізмів, зокрема в тоталітарній радянській державі. Створив ряд знакових поетичних і прозових текстів, серед яких роман «Жовтий князь» – найвідоміший

			художній твір, присвячений Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. (виданий у перекладі в найавторитетнішому французькому видавництві Gallimard). Переклав «Одкровення Йоана Богослова» для першого повного видання Біблії українською мовою, трагедію «Король Лір» В. Шекспіра та фрагменти «Божественної комедії» Данте.
26.	Ковпака <i>вулиця</i>	Генерала Трейка <i>вулиця</i>	Трейко Іван (1898–1945) – військовий діяч, сотник Армії УНР, генерал-хорунжий УПА (помертньо). Уродженець Вінниччини (с. Старостинці). У роки Української революції як повстанський отаман воював проти військ «білої» і «червоної» Росії на теренах Вінниччини. У 1922–1925 рр. здійснив ряд успішних повстанських та диверсійних рейдів на окуповану більшовиками територію України. У 1941 р. – член штабу Поліської Січі, згодом перейшов до УПА (1943). Очолював вишколи СБ ОУН і розвідників УПА, командир розвідки округу ВО «Тютюнник», ВО «Заграва» та з'єднання груп «44». 18 липня 1945 р. загинув у бою з відділом НКВС. Єдиний з уродженців Вінниччини, хто мав найвище військове звання (генерал-хорунжий) в лавах УПА.
27.	Комарова <i>вулиця, провулок провулок 1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й</i>	Леоніда Каденюка <i>вулиця, провулок провулок 1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й</i>	Каденюк Леонід (1951–2018) – льотчик-випробувач і космонавт-випробувач, перший космонавт незалежної України. Генерал-майор ЗСУ, Герой України (1999), народний депутат України. Уродженець Буковини. Досконало знав різні типи космічних кораблів, літав на понад 50 типах літаків, здебільшого – винищувачах. Мав підготовку командира космічного корабля «Буран», «Союз-ТМ». Із 19 листопада по 5 грудня 1997 р. здійснив політ на американському космічному кораблі «Колумбія» місії

			STS-87, проводив дослідження із впливом невагомості на вегетацію рослин. Завдяки йому в космосі вперше було розгорнуто Державний прапор України, прозвучав Гімн, побував Шевченків «Кобзар». 4 вересня 2015 р. приїжджав до Вінниці на відкриття оновленої планетарію у Центральному парку.
28.	Константиновича вулиця, провулок 1-й, 2-й, проїзд 1-й	Болгарська вулиця, провулок 1-й, 2-й, проїзд 1-й	Болгарська – історична назва вулиці, надана їй у 1910 р. як топоніму в новому мікрорайоні «Слов'янка».
29.	Короленка вулиця	Михайла Малишенка вулиця	Малишенко Михайло (1925–2006) – економіст, організатор торгівлі, перший директор вінницького універмагу (1963). Учасник Другої світової війни. Новатор у радянській торгівлі: уперше в УРСР запровадив систему самообслуговування покупців (1969). Засновник заводу торговельного обладнання, організатор торгових комплексів «Дитячий світ», «Ювілей» (товари для радянських, народних обрядів і святкових дат).
30.	Кошового О. вулиця	Тодося Осьмачки вулиця	Осьмачка Тодось (1895–1962) – письменник, перекладач, есеїст. Уродженець Черкащини. Автор знакових поетичних збірок в стилі експресіонізму («Круча», «Сучасникам», «Китиці часу» та ін.), візонерської поеми «Поет», повістей «Старший боярин», «План до двору», «Ротонда душогубців», визнаних одними з найкращих зразків повоєнної української прози в еміграції. Майстерно переклав трагедії «Макбет» та «Король Генрі IV» В. Шекспіра. Жертва репресій і радянської каральної психіатрії, через що до кінця життя страждав на манію переслідування.

31.	Крилова <i>провулок</i>	Лінецького <i>провулок</i>	Лінецький Іцхак Йоель (1839–1915) – єврейський письменник, публіцист та видавець, один з основоположників світської літератури на їдиші. Народився у Вінниці в родині хасидського рабина, з юнацьких років захопився просвітницькими ідеями течії Гаскала. Після кількох спроб втекти від родини переїхав спершу до Житомира, а згодом – до Одеси, де почав співпрацювати з часописом «Кол Мевасер». Його автобіографічна сатирична повість «Польський хлопчик», побудована на вінницькому матеріалі, стала справжньою сенсацією і витримала десятки видань по всій Європі. Творив також пісенну лірику та оповідання, впорядковував історичні й картографічні матеріали. Був одним з «літературних батьків» Шолома-Алейхема, якому «подарував» його псевдонім.
32.	Кузнєцова <i>вулиця, провулок</i>	Джеймса Мейса <i>вулиця, провулок</i>	Мейс Ернест Джеймс (англ. James Earnest Mace, 1952–2004) – американський історик-україніст, дослідник Голодомору-геноциду 1932–1933 рр., політолог, доктор історії, професор. У 1986–1990 рр. – науковий керівник Комісії з дослідження голоду 1932–1933 рр. в Україні при Конгресі й уряді США, яка визнала Голодомор актом геноциду українського народу. У 1993 р. переїхав до України, працював у НАН України і Києво-Могилянській академії. Автор численних наукових та публіцистичних статей про геноцид в Україні. Помер у Києві, похований на Байковому кладовищі. За визначні заслуги перед українським народом посмертно нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого II ст. (2006).
33.	Лавренцова <i>вулиця</i>	Надії Суровцової <i>вулиця</i>	Суровцова Надія (1896–1985) – письменниця, перекладачка, журналістка, громадсько-політична діячка. Уродженка Києва.

			Активна учасниця Української революції: співробітниця секретаріату Центральної Ради та Міністерства закордонних справ Української Держави. Членкиня міжнародних жіночих організацій 1920-х рр. в Європі. Репресована (1927), перебувала більше 25 років на засланні. Її життя є прикладом діяльнісного «інакомислячого» буття в умовах провінції хрущовської та брежнєвської епох.
34.	Лермонтова вулиця, провулок, провулок 1-й, 2-й, 3-й, тупик	Євгена Чикаленка вулиця, провулок, провулок 1-й, 2-й, 3-й, провулок 4-й	Чикаленко Євген (1861–1929) – громадський діяч, меценат, видавець, публіцист, агроном. Уродженець Одещини. Землевласник, займався господарством із застосуванням наукових нововведень у землеробстві. Провадив широку освітню діяльність серед селян, підтримував українських літераторів. Виділяв кошти на українські культурні проекти. Ініціатор перших загальноукраїнських щоденних газет «Громадська думка» (1906) і «Рада» (1906-1914), також працював їхнім редактором. Фінансував національні ініціативи та інституції доби Української революції. На початку 1919 р. виїхав до Галичини, звідти – до Польщі, Австрії. Помер у Празі, похований у Подєбрадах (Чехія).
	Разіна провулок	<i>Євгена Чикаленка</i> провулок 5-й	
35.	Ломоносова вулиця, провулок 1-й, 2-й	Миколи Костомарова вулиця, провулок 1-й, 2-й	Костомаров Микола (1817–1885) – етнограф, історик, письменник, поет-романтик, громадський діяч, учасник Кирило-Мефодіївського братства. Саме його вважають автором «Книги буття українського народу» – філософсько-релігійного трактату, який фактично був програмним документом Кирило-Мефодіївського товариства, де обґрунтовувалося право українського народу на самовизначення, а також скасування кріпацтва, національної та соціальної нерівності. Близький друг Т. Шевченка.

36.	Лютневої революції вулиця, провулок	Крутнів Яр вулиця, провулок	Крутнів Яр – історична назва урочища, вздовж якого пролягла вулиця.
37.	Макаренка вулиця, провулок 1-й, 2-й	Тетяни Яблонської вулиця, провулок 1-й, 2-й	Яблонська Тетяна (1917–2005) – художниця, професор, академік Академії мистецтв України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, Герой України (2001). Восени 1940 р. у Києві відкрилася її перша персональна студентська виставка. Працювала в традиціях соцреалізму, народно-декоративній та постімпресіоністичній манерах. Велику популярність й офіційне визнання здобула її тематична картина «Хліб», написана у повоєнному селі на Поділлі. Виховала цілу плеяду митців. 1997 р. ЮНЕСКО назвало Т. Яблонську художницею року. У 2000 р. Міжнародний біографічний центр у Кембриджі удостоїв її звання «Жінка року».
38.	Максимовича вулиця, проїзд 1-й, 2-й, 3-й	Праведників світу вулиця, проїзд 1-й, 2-й, 3-й	Праведник народів світу – почесне звання, яким Держава Ізраїль удостоює людей, котрі під загрозою смерті жертвно допомагали єврейському населенню в умовах нацистської політики Голокосту в роки Другої світової війни. Рятівники надавали євреям їжу, переховували їх, забезпечували фальшивими документами тощо. За такі героїчні вчинки цим званням удостоєно 2 659 українців, в числі яких 521 мешканець Вінницької області, серед них 47 вінничан. На цій вулиці існує одне найбільших місць пам'яті трагедії Голокосту у Вінниці. Також у 2019 р. тут встановлено пам'ятний знак «Праведникам народів світу».

39.	Маміна-Сибіряка <i>вулиця, бульвар</i>	Івана Світличного <i>вулиця, провулок</i>	Світличний Іван (1929–1992) – філолог, критик, поет, перекладач, одна з центральних постатей українського дисидентського руху. Уродженець Луганщини. Автор ряду статей, в яких підтримав нові поетичні голоси української літератури і викривав прояви соціалістичного реалізму та русифікації в Україні. Переклав з французької та слов'янських мов твори десятків авторів, створив оригінальний переспів «Слова про Ігореву січ». За «антирадянську агітацію і пропаганду» був засуджений до ув'язнення в таборах, де став моральним авторитетом серед політв'язнів. Створив шедеври тюремної лірики (цикли «Гратовані сонети», «Мефісто-Фауст», поеми «Архімед», «Курбас» та ін.). В роки заслання пережив тяжкий інсульт. Посмертно нагороджений Шевченківською премією.
40.	Матросова <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й, проїзд</i>	Василя Сліпака <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й, проїзд</i>	Василь Сліпак (1974–2016) – всесвітньо відомий оперний співак, соліст Паризької національної опери, волонтер, учасник Революції гідності та російсько-української війни. Уродженець Львова. Виступав на провідних концертних майданчиках як України, так і світу. З початком агресії Росії проти України у 2014 р. створив волонтерську організацію «Українське братство», допомагав українським захисникам, згодом сам долучився до них. Воював у Пісках у районі Донецького аеропорту, був пораненим. 29 червня 2016 р. загинув у бою від кулі російського снайпера. Похований на Алеї героїв Личаківського кладовища Львова. Кавалер ордена «За мужність» I ст., Герой України (2017, посмертно).

41.	Медвідь Анастасії <i>вулиця</i>	Григорія Сковороди <i>вулиця</i>	Григорій Сковорода (1722–1794) – філософ, богослов, письменник, поет, викладач. Уродженець Полтавщини. Засновник філософського вчення, яке пізніше отримало назву «філософія серця» і є українським вкладом в світову філософію. Був противником церковної та світської ієрархії, відкидав будь-який примус, не любив церковних ритуалів, віддаючи перевагу особистій духовній свободі. Головним сенсом людського існування вважав самопізнання. Від 1769 р. вів життя філософа-мандрівника. Писав твори різними староукраїнською мови XVIII ст.: слов'яноруською та староукраїнською літературною. Цьогоріч Україна відзначатиме 300-річчя з його дня народження.
	<i>Сковороди</i> <i>вулиця</i>	<i>Григорія Сковороди</i> <i>провулок</i>	
42.	Міліційна <i>вулиця</i>	Романа Мархеля <i>вулиця</i>	Мархель Роман (1931–1982) – архітектор та будівничий, автор проекту арки в Центральному парку – впізнаваного міського символу. Уродженець Вінниці. Повернувшись до міста після навчання у Києві, працював у «Облпроекті», створюючи проекти споруд громадського призначення для Вінниччини. У 1965–1969 рр. – заступник начальника облвідділу в справах будівництва і архітектури, старший архітектор в інститутах «Діпроцивільпромбуд» та «Укржитлоремпроект» (1969–1970). Автор проєктів архітектурного рішення та благоустрою головного входу в Центральний парк, монумента авіаторам на проспекті Космонавтів тощо. Двоюрідний брат підпільника Ю. Курія.
43.	Мічуріна <i>вулиця,</i> <i>провулок,</i> <i>Мічурінський проїзд</i>	Діонісія Міклера <i>вулиця,</i> <i>провулок,</i> <i>проїзд</i>	Міклер Діонісій (англ. Denis McClair, пол. Dionizy Mikler, 1762–1853) – ірландський ботанік, ландшафтний архітектор, садівник-декоратор, майстер садово-паркового мистецтва. Творець близько 50-ти садів, парків та паркових комплексів на теренах

			Правобережжя. В 1792 р. вперше приїхавши на українські терени, створив англійський парк «Палестина» в Дубно на Рівненщині. Орієнтовно у 1830-х рр. на запрошення родини Грохольських детально перепланував та розвинув парк навколо палацу в П'ятничанах. Також був автором низки відомих паркових комплексів на Вінниччині, серед них – Ободівка, Чернятин, Ситківці.
44.	Молодогвардійська вулиця, провулок 1-й, 2-й	Януша Корчака вулиця, провулок 1-й, 2-й	Корчак Януш (польск. Janusz Korczak, 1878–1942) – польський лікар, педагог, письменник, публіцист, громадський діяч єврейського походження (справжнє ім'я Ерш Генрик Гольдшмідт). Офіцер російської та польської армій. Одним із перших в світі почав говорити і писати про права дітей та їхню рівність у правах з дорослими, практично застосовував свої ідеї у дитячому притулку, директором якого він був. Створив перший у світі часопис, в якому могли публікуватися діти, був одним із зачинателів дитячої психології. В 1942 р., маючи можливість врятувати власне життя та усвідомлюючи неминучість загибелі, добровільно погодився залишитися із власними вихованцями у нацистському таборі смерті Треблінка, де і загинув.
45.	Мороза Гната вулиця	Юрія Ілленка вулиця	Ілленко Юрій (1936–2010) – кінооператор, кінорежисер, сценарист, один із найвідоміших представників українського поетичного кіно. Уродженець Черкащини. Серед найвідоміших робіт Ілленка – «Тіні забутих предків» (оператор), «Білий птах з чорною ознакою», «Криниця для спраглих», «Вечір на Івана Купала», «Легенда про княгиню Ольгу», «Молитва за гетьмана Мазепу». Першу нагороду отримав за дипломну роботу «Прощайте, голуби» на світових

			кінофестивалях в Празі і Локарно – за найкращу операторську роботу. У незалежній Україні зняв стрічку «Лебедине озеро. Зона», яка на міжнародному Каннському кінофестивалі виборола приз «ФІПРЕССІ» – Міжнародної федерації кінопреси.
46.	Морозової Г. вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й, проїзд 1-й	Насті Присяжнюк вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й, проїзд 1-й	Присяжнюк Настя (1894–1987) – фольклористка, педагог, краєзнавець. Уродженка Вінниччини (м. Погребище). За життя встигла зібрати і записати понад 6000 народних пісень, 6100 прислів'їв і приказок, 125 плачів і голосінь, 4600 казок, переповідок та бувальщин. Переважна більшість цих записів зберігається в фондах Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України.
47.	Москаленка вулиця, провулок	Генерала Григоренка вулиця, провулок	Григоренко Петро (1907–1987) – військовий діяч, генерал-майор, активний учасник дисидентського та правозахисного руху в 1960–1980 рр. Уродженець Запоріжчини. Учасник Другої світової війни. Обстоював права кримських татар та інших депортованих народів. За правозахисну діяльність був позбавлений військового звання і пенсії, двічі ув'язнений, у тому числі направлений на примусове психіатричне лікування за сфабрикованим діагнозом. Співзасновник Української Гельсінської групи (1976). З родиною переїхав до США, де продовжив активну правозахисну діяльність. Помер у Нью-Йорку, похований на українському цвинтарі святого Андрія (Саут-Баунд-Брук, штат Нью-Джерсі).
48.	Москвіна вулиця, провулок 1-й, 2-й,	Гната Танцюри вулиця, провулок 1-й, 2-й,	Танцюра Гнат (1901–1962) – фольклорист, етнограф, краєзнавець і педагог. Уродженець с. Зятківці на Вінниччині. Автор до десятка друкованих фольклорних збірок, найвідоміша серед них – «Пісні

	<i>тупик</i>	<i>тупик</i>	Явдохи Зуїхи». Його творчий доробок можна назвати справжнім подвигом, оскільки всі пісенно-музичні матеріали записані на слух: упродовж півстоліття записав від 150 інформаторів понад 5 тис. пісень; близько 1 тис. казок, легенд, переказів, усмішок та анекдотів; понад 1,5 тис. прислів'їв і приказок; 615 загадок; 144 зразки інструментальної музики; сотні замовлянь, голосінь, повір'їв, прикмет, матеріалів до народного хліборобського календаря тощо.
49.	Нахімова <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й, тупик 1-й, 2-й</i>	Гданська <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й, тупик 1-й, 2-й</i>	Історична назва вулиці до 1921 р. Названа на честь польського міста Гданськ, що знаходиться на березі Гданської затоки Балтійського моря, у гирлі річки Вісла, яке має давні культурні та економічні зв'язки з Вінницею. В XVI–XVII ст. саме через Гданськ українське збіжжя (в тому числі з Поділля) потрапляло на ринки Західної Європи.
50.	Невського <i>вулиця, провулок</i>	Вацлава Гавела <i>вулиця, провулок</i>	Гавел Вацлав (чеськ. Václav Havel, 1936–2011) – чеський політичний і державний діяч, перший президент демократичної Чехословаччини, потім – Чеської Республіки, активний борець із комуністичним режимом, письменник і драматург. У 1968 р. виступав проти окупації Чехословаччини військами Варшавського договору, яку організував СРСР, за що було заборонено публікувати його твори. Упродовж 1970–1983 рр. тричі ув'язнювався за спротив комуністичному режиму. Очільник правозахисної організації «Хартія 77». Автор знаменитої праці – «Сила безсилих» (1978). У листопаді 1989 р. очолив Оксамитову революцію, яка безкровно демонтувала комуністичну систему в Чехословаччині. Підтримував

			прагнення України до європейської та євроатлантичної інтеграції, а також демократичні зміни у ході Помаранчевої революції.
51.	Немировича-Данченк а <i>вулиця, проїзд</i>	Братів Малакових <i>вулиця, проїзд</i>	Малаков Георгій (1928–1979) – графік та ілюстратор. Уродженець Києва. Працював у галузі станкової, книжкової графіки та екслібрису, переважно у техніці лінориту. Заслужений художник УРСР (1974). Протягом 1940–1960-х рр. неодноразово приїздив на етюди у м. Немирів на Вінниччині, де надихався місцевою природою та архітектурою, вдосконалював свою майстерність акварельного пейзажу та техніці гризайлю. Брат Д. Малакова. Малаков Дмитро (1937–2019) – краєзнавець, мистецтвознавець та історик архітектури, член Національної спілки краєзнавців України. Лауреат премії імені Дмитра Яворницького (2012). Уродженець Києва. Автор низки популярних краєзнавчих путівників та нарисів про історію Вінниці та Вінниччини «По Брацлавщині» (1982), «По Восточному Подолью» (1988), «Немирів у малюнках Георгія Малакова» (2008), «Минувшина Немирова» (2008), «29 зупинок від Хмільника до Хмельницького» (2009). Дослідник життя і творчості архітектора В. Городецького та спадщини брата Г. Малакова.
52.	Новікова <i>вулиця</i>	Сергія Смеречинського <i>вулиця</i>	Смеречинський Сергій (1892–1954) – мовознавець, філолог, архівіст, поет, перекладач та бібліограф. Уродженець Миколаївщини. З 1918 р. вчителював у Вінниці, згодом працював в регіональній архівній системі: учений секретар Подільського архівного управління (1922), наступного року очолив губернський архів та історичний архів при ньому. З 1926 р. співпрацював з Кабінетом

			виучування Поділля. Був відомий передусім як теоретик української граматики та стилістики, знав шістнадцять мов. Став жертвою радянського тоталітарного режиму: у 1930 р. згідно з рішенням Особливої наради ДПУ УРСР був засуджений на заслання.
53.	Пестеля <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й</i>	Олександра Лотоцького <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й</i>	Лотоцький Олександр (1870–1939) – громадський, політичний і державний діяч, вчений та публіцист. Уродженець Вінниччини (с. Бронниця). Отримавши духовну освіту, обрав світську кар’єру чиновника. Один з найактивніших діячів українського національно-культурного відродження початку ХХ ст. Член Центральної Ради. В 1918–1919 рр. – міністр віросповідань Української Держави та УНР. Будучи українським послом у Туреччині (1919–1920), вів переговори з Вселенським патріархатом про визнання автокефалії Української Православної Церкви. На еміграції мешкав у Чехословаччині і Польщі, в 1927–1930 рр. – член Державного центру УНР в екзилі, віце-прем’єр та міністр внутрішніх справ. Помер у Варшаві. У 1971 р. прах перепоховано на українському цвинтарі святого Андрія (Саут-Баунд-Брук, штат Нью-Джерсі, США).
54.	Писарєва <i>вулиця</i>	Польська <i>вулиця</i>	Одна з історичних назв вулиць мікрорайону «Слов’янка», що існувала у Вінниці до 1921 р. Нині Польща – стратегічний союзник України на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції. В умовах повномасштабного російського вторгнення 2022 р. Польща прийняла понад 3 мільйони біженців з України, надала їм прихисток та матеріальну допомогу. Поляки активно допомагають Україні постачанням озброєння та підтримкою на дипломатичному фронті.

55.	Покришкіна <i>вулиця, провулок</i>	Марії Приймаченко <i>вулиця, провулок</i>	Приймаченко Марія (також Примаченко, 1908(9)–1997) – народна художниця в жанрі «наївного мистецтва», лауреатка Шевченківської премії. Уродженка Київщини. Виробила власний унікальний стиль, в якому поєднані художні особливості народного стилю. Основні герої – фантастичні істоти, птахи, квіти та люди. Її твори з незмінним успіхом експонувалися у Варшаві, Софії, Монреалі, Празі, Парижі (золота медаль міжнародної виставки, 1937). Нею захоплювалися П. Пікассо, А. Матісс та інші світові майстри. ЮНЕСКО оголосило 2009 р. роком Марії Приймаченко.
56.	Понєдєліна <i>вулиця</i>	Сенатора Маккейна <i>вулиця</i>	Маккейн Джон Сідней (англ. John Sidney McCain III, 1936–2018) – американський державний діяч, політик, сенатор Конгресу США від штату Аризона (1987–2018), кандидат на посаду президента від Республіканської партії США (2000, 2008). Відомий завдяки своїй прихильності до України. Вважав, що лише народ України має право визначати своє майбутнє. Одним з перших американських політиків ще в квітні 2014 р. закликав владу США надати Україні усе необхідне для захисту озброєння, послідовно підтримував територіальну цілісність України.
57.	Пугачова <i>вулиця, провулок</i>	Паневежиська <i>вулиця, провулок</i>	Паневежис – місто-побратим Вінниці з 2015 р. Місто на півночі Литви, розташоване на берегах річки Невежис; п'яте за населенням в країні. Назва вперше згадується у грамоті 1503 р. Був осередком проживання представників багатьох конфесій та етносів, зокрема литваків і караїмів. Упродовж століть сформувався як важливий промисловий та культурний центр. Нині тут діє єдиний у Європі театр ляльок на колесах та проходить найбільший серед Балтійських країн симпозіум керамістів. Паневежис та Литва

			допомагають Україні у протистоянні російській агресії постачанням у гуманітарній і оборонній сфері, підтримкою на дипломатичному фронті.
58.	Пушкіна <i>вулиця</i>	Казимира Малевича <i>вулиця</i>	Малевич Казимир (1879–1935) – видатний художник світового рівня, за етнічним походженням – поляк, за самоідентифікацією – українець (засвідчено в автобіографіях 1923 та 1927 рр.). Яскравий представник українського мистецького авангарду, засновник течії супрематизму. Уродженець Києва. 1883–1889 рр. проживав у с. Моївка на Вінниччині, де його батько працював інженером на місцевому цукровому заводі. Саме тут у нього сформувалось прагнення стати художником через захоплення розписом подільських хат. У 1920-х рр. працював як художник кустарних промислів на Вінниччині. 1928–1930 рр. – професор Київського художнього інституту, засновник власної школи в живописі та архітектурі. У 1929–1930 рр. візуально викрив назріваючу трагедію колективізації та Голодомору-геноциду. Зазнавав утисків з боку радянської влади, був двічі арештований. Помер в Ленінграді, могила втрачена у роки Другої світової війни.
59.	Рилсєва <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й</i>	Василя Хмелюка <i>вулиця, провулок 1-й, 2-й</i>	Василь Хмелюк (1903–1986) – художник-постімпресіоніст та поет. Уродженець Вінниччини (с. Березівка). Учасник Української революції. Після поразки УНР жив у Кракові й Празі. У трьох поетичних збірках, виданих у другій половині 1920-х рр., відзначився творчими експериментами в дусі дадаїзму, футуризму й сюрреалізму. Після переїзду до Парижа у 1928 р. здобув популярність серед галеристів і колекціонерів по всій Європі. З 1943 по 1972 рр. постійно виставлявся у паризькій галереї

			Durand-Ruel. Роботи зберігаються в провідних музеях Франції, Швейцарії, Данії, США, Канади та інших країн.
60.	Салтикова-Щедріна <i>вулиця, провулок</i>	Михайла Драгоманова <i>вулиця, провулок</i>	Драгоманов Михайло (1841–1895) – громадський та політичний діяч, історик, філософ, публіцист, фольклорист, літературознавець. Уродженець Полтавщини. За просвітницьку проукраїнську діяльність переслідувався російським режимом. Сповідував ідеї адміністративного децентралізму з дотриманням принципу соборності України. 1876 р. емігрував до Женеви, там заснував перший український політичний журнал «Громада». Активно комунікував із М. Костомаровим, І. Франком. Від 1889 р. – професор Софійського університету (Болгарія). Автор понад 2 тис. творів з історії, літературознавства, фольклористики тощо. Помер у м. Софія (Болгарія).
61.	Серафимовича <i>вулиця</i>	Василя Сильвестрова <i>вулиця</i>	Сильвестров Василь (1888–1937) – живописець, графік, поет. Мешкав у Вінниці з 1917 р., викладав у реальному училищі та ілюстрував книжкові видання. У 1929–1931 рр. створив цикл живописних і графічних робіт, присвячених вінницькій Єрусалимці, образ якої зникав на тлі радянських принципів містобудування. Також проілюстрував твори М. Коцюбинського («Fata morgana», «Він іде!»). Розстріляний в період «Вінницької трагедії» за надуманими звинуваченнями в буржуазному націоналізмі.
62.	Сергєєва-Ценського <i>вулиця, провулок</i>	Семена Олійничука <i>вулиця, провулок</i>	Олійничук Семен (1800–1852) – просвітитель-гуманіст і демократ, учасник антикріпосницького руху. Уродженець Вінниччини (с. Антонопіль). Народився у кріпацькій селянській родині. У 1818–1824 рр. таємно під чужим іменем навчався у Вінницькій

			гімназії. Згодом учителював на теренах Правобережжя, пізніше – у Білорусі. 1839 р. повернувся в Україну, був заарештований і ув'язнений за втечу від поміщика. 1845 р. визволився з кріпацтва, написав твір «Історична розповідь природних або корінних жителів Малоросії Задніпровської, тобто Київської, Кам'янець-Подільської і Житомир-Волинської губерній, про своє життя і буття». У 1849 р. заарештований за антикріпосницькі погляди. За наказом російського імператора Ніколая I його як особливо небезпечного державного злочинця навічно ув'язнили в Шліссельбурзьку фортецю, де він і помер.
63.	Смирнова Ю. вулиця, провулок	Артема Веделя вулиця, провулок	Ведель Артем (1767–1808) – композитор, диригент, співак (тенор), скрипаль. Уродженець Києва. Працював регентом, капельмейстером, викладачем музики і співу в Києві та Харкові. Замолоду зазнав слави видатного композитора духовної музики. Згодом прийняв чернечий постриг у Києво-Печерській лаврі. Потрапив під царські заборони української культури, заарештований за сфабрикованим звинуваченням, ув'язнений у лікарні для душевнохворих, доведений до смерті. Спадок Веделя відкрито тріумфальним виконанням його творів хором Київської духовної академії під керівництвом О. Кошиця на початку XX ст.
64.	Станіславського вулиця, провулок, проїзд	Михайла Ореста вулиця, провулок, проїзд	Орест Михайло (справжнє прізвище – Зеров, 1901–1963) – поет, перекладач. Уродженець Полтавщини. Двічі репресований радянською владою (1929, 1938). В умовах німецько-радянської війни потрапив у німецький полон, утримувався у таборі під Вінницею, звільнений наприкінці 1941 р. Редагував газету «Вінницькі вісті», вів «Сторінку красного письменства». За

			спогадами сучасників «без обмежень і охоче видавав довідки людям, які дещо уможливлювали рятунок від німецького терору». Після війни учасник об'єднання української еміграції письменників «МУР». Співзасновник Інституту літературознавства при Українському вільному університеті (Мюнхен). Перекладав українською (з англійської, німецької, іспанської, італійської, португальської, польської) твори відомих європейських митців. Помер у м. Авґсбург, похований у Мюнхені. У 1994 р. перепохований на Байковому кладовищі.
65.	Талаліхіна вулиця, провулок	Остапа Вишні вулиця, провулок	Вишня Остап (справжнє ім'я – Павло Губенко, 1889–1956) – письменник та публіцист. Уродженець Сумщини. Творець оригінального жанру «літературних усмішок». У 1918–1920 рр. працював у медично-санітарних службах Армії та Міністерства залізниць УНР. У 1920-х рр. своїми гумористичними творами здобув велику популярність серед українських читачів, сумарний наклад його збірок тоді перевищив два мільйони примірників. Попри вимушену кон'юктурність відверто писав про сучасні проблеми навіть в умовах цензури й цькувань. У 1933 р. арештований і згодом звинувачений у контрреволюційній діяльності. Засуджений до розстрілу, заміненого на 10 років таборів, які дивом пережив. Його щоденник часів ув'язнення є поодиноким вцілілим свідченням життя українського інтелектуала в імперії ГУЛАГу.
66.	Толбухіна вулиця, провулок	Євгена Сверстюка вулиця, провулок	Сверстюк Євген (1928–2014) – літературознавець, публіцист, есеїст, дисидент, президент українського ПЕН-клубу (1993–2010). Уродженець Волині. У часи «хрущовської відлиги» – учасник

			неформальних літературних вечорів, зборів, маніфестацій. Його критичні твори розповсюджувалися самвидавом. 1972 р. арештований і засуджений до 7 років таборів суворого режиму та 5 років заслання «за антирадянську агітацію». Із 1989 р. – засновник і редактор газети «Наша віра». У 1994 р. спільно з О. Скопом опублікував збірник документів та матеріалів «Вінниця: злочин без кари» про Вінницьку трагедію – репресії 1937–1938 рр. Помер у Києві, похований на Байковому цвинтарі.
67.	Толстого Льва вулиця, провулок	Садки вулиця, провулок	Садки – історична назва місцевості, обмеженої сучасними вулицями Скалецького, Пирогова, Князів Коріатовичів, Городецького та Гоголя. Давнє передмістя Вінниці, зафіксоване на картах Вінниці ще наприкінці XVIII ст. Активно розбудовувалася у XIX ст. Вірогідно, назва «Садки» походить від того факту, що місцеві жителі мали на власній земельній ділянці місце для саду та городу на відміну від жителів міста, де щільність населення була значно вищою. Також серед версій тлумачення – застаріле слово «осада», якою позначали маленьке сільце або селище, яке виникало біля міста.
68.	Тургенєва провулок	<i>Приєднаний до провулку 4-го Данила Нечая</i>	
69.	Успенського Гліба вулиця	Євгена Коновальця вулиця	Коновалець Євген (1891–1938) – військовий та політичний діяч, полковник Армії УНР, Начальний командант Української військової організації (УВО), Голова Проводу Організації Українських Націоналістів (ОУН). Уродженець Львівщини. Учасник Першої світової війни, потрапив у російський полон під час боїв за г. Маківка. У 1917–1919 рр. очолював найбоєздатніший підрозділ

			українського війська доби Української революції –Січових Стрільців, ядро якого складали вихідці із заходу України. У лютому 1919 р. відвідував Вінницю, вів успішні бойові дії проти «білої» і «червоної» Росії на теренах Вінниччини. З 1922 р. на еміграції: жив у Чехословаччині, Німеччині, Швейцарії та Італії, вів активну громадсько-політичну діяльність. Загинув у Роттердамі (Нідерланди) внаслідок терористичного акту, здійсненого співробітником радянських спецслужб.
70.	Ушакова <i>вулиця, провулок</i>	Василя Кричевського <i>вулиця, провулок</i>	Кричевський Василь (1873–1952) – архітектор, мистецтвознавець, маляр та графік. Уродженець Сумщини. Творець нового архітектурного стилю «УАМ» (український архітектурний модерн), в основі якого лежали традиції хатнього і церковного будівництва, поєднані з європейським модерном. У 1917 р. – один із організаторів Української академії мистецтв, автор проектів Великого і Малого Державних Гербів України. Неодноразово відвідував Вінницю: створив низку міських архітектурних проектів, серед них – садиба лікаря М. Стаховського в середмісті та будинок родини Костецьких на Старому місті. Відома серія його робіт, присвячених кварталу Єрусалимка. З 1943 р. – на еміграції, помер у Каракасі (Венесуела), прах перенесено на український цвинтар святого Андрія (Саут-Баунд-Брук, штат Нью-Джерсі, США).
71.	Цимлянська <i>вулиця</i>	Кальницька <i>вулиця</i>	Кальник – село на Вінниччині, яке у другій половині XVII ст. слугувало адміністративно-територіальним полковим центром (разом із Вінницею) Козацької держави гетьмана Б. Хмельницького. До прикладу, І. Богун мав посаду полковника вінницького і кальницького.

72.	Ціолковського вулиця, провулок	Володимира Мачушенка вулиця, провулок	Мачушенко Володимир (1880–1937) – військовий і громадсько-політичний діяч, вчитель та кооператор. Уродженець с. Озеро на Вінниччині. Працював у школах Брацлавщини і Ямпільщини. Мешкав у Вінниці з 1917 р. Член виконкому Центральної Ради, член правління Подільського союз-банку, гласний (депутат) Вінницької міської думи. У 1919 р. – командир 56-го Немирівського резервного полку Армії УНР, керівник повстання проти більшовиків на Немирівщині та Брацлавщині (травень 1919 р.). З 1921 р. на еміграції, проживав у Польщі. Член Головної ради Волинського українського об'єднання (1935).
73.	Чайкіної Л. вулиця	Дьогтянецька вулиця	Вулиця прокладена вздовж річки Дьогтянець, лівої притоки р. Вишеньки, яка в межах міста впадає у Південний Буг. Назву річка отримала від кольору, якого вона набувала під час паводків – бурого або й чорного, нагадуючи дьоготь – продукт сухої перегонки деревини, торфу, бурого та кам'яного вугілля, сланців. Ще в ХХ ст. дьоготь був дуже поширеним в господарстві – ним мастили шкіряне взуття, гужову збрую, аби була довговічною та м'якою, не розмокала на дощі й не тріскалася на сонці. Дьоготь використовували і для інших господарських потреб.
74.	Черняхівського вулиця, провулок 1-й, 2-й, проїзд 1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й, 6-й	Уличів вулиця, провулок 1-й, 2-й, проїзд 1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й, 6-й	Уличі – східнослов'янське плем'я, яке в середньовічну добу проживало на теренах Вінниччини. За літописними згадками, у конфлікті з київськими князями Олегом та Ігорем уличі втратили свою столицю Пересічень і оселилися вздовж р. Південний Буг. Ними наприкінці Х–ХІ ст. збудовано понад 50 укріплених поселень на схилах мисів та на підвищених терасах басейну Бугу. Головними

			особливостями вулицьких фортець були парні городища, масивні укріплення висотою більше 5 м, захист колодязів та джерел води додатковими валами.
75.	Чехова вулиця	Гетьмана Мазепи вулиця	Мазепа Іван (1639–1709) – видатний державний, військовий та політичний діяч, меценат. Гетьман Війська Запорозького, очільник Козацької держави на Лівобережній та всій Наддніпрянській Україні, князь Священної Римської імперії. Уродженець Київщини. Докладав зусиль до об'єднання українських земель, утвердження міцної влади та розбудови станової держави європейського зразка на основі традиційного козацького устрою. У 1707 р. відновив Брацлавський полк. Докладав зусилля для збереження за українськими містами магдебурзького права. Уклав українсько-шведський договір (1708) з королем Карлом XII. Після поразки шведської армії в Полтавській битві був вимушений переселитись до Молдовського князівства, де й помер.
	<i>Івана Мазепи</i> вулиця	<i>Автомобілістів</i> проїзд 8-й	
76.	Ширшова вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й	Раїси Панасюк вулиця, провулок 1-й, 2-й, 3-й	Панасюк Раїса (1973–2018) – громадська діячка та захисниця прав людей з інвалідністю. Урядова уповноважена з прав осіб з інвалідністю (2017–2018), Заслужений працівник соціальної сфери України (2017), Почесна громадянка міста Вінниці (2017). Уродженка Вінниччини (с. Осична), з дитинства перебувала на інвалідному візку. Реалізувала ряд вінницьких проєктів щодо підтримки та адаптації осіб з інвалідністю. Очолювала Міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Гармонія», якому присвоєне її ім'я.

77.	Шмідта <i>вулиця</i>	Сергія Єфремова <i>вулиця</i>	Єфремов Сергій (1876–1939) – громадський, політичний та державний діяч, публіцист та літературознавець. Уродженець Черкащини. В добу Української революції – один з ініціаторів утворення Центральної Ради, згодом заступник її голови та член Малої ради. Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, віце-президент Всеукраїнської академії наук (1922–1928); у цей період неодноразово відвідував Вінницю. Заарештований у 1930 р. за сфабрикованою справою СВУ, помер у російській тюрмі.
78.	Щукіна <i>вулиця, провулок</i>	Ярослава Нємеца <i>вулиця, провулок</i>	Нємец Ярослав (чеськ. Jaroslav Němec, 1842–1898) – педагог, вчений-помолог, громадський діяч. Молодший син чеської письменниці Божени Нємцовой. Проживав у Вінниці з 1890 р., директор Вінницького реального училища. На основі сортового матеріалу з його саду зусиллями послідовників був заснований плодородсадник в с. Медвеже Вушко. Один з ініціаторів і популяризаторів промислової переробки садово-городніх культур в Російській імперії.